

SOFT & HARD

La proximitat de la càmera a la quotidianeïtat dels cineastes experimentals, així com el caràcter confidencial dels films, han facilitat, ja des dels seus orígens, el reflex explícit de les pràctiques sexuals. La majoria d'aquests cineastes proposen una redefinició de les polítiques de percepció del sexe, qüestionant l'economia escòpica dominant. Tant els clàssics de Brakhage o Schneemann, en els quals el context domèstic, la presència de sentiments i el refús a presentar fantasies orientades al sexe fort, els films de Hammer, Export, Mattuschka o Cmelka, que trenquen amb la imatge de la dona com a objecte pacient i ataquen la fixació genital, la provocació dels accionistes austríacs (Muehl, Bus...), reflexada per Kren i Schmidt, en el seu recurs a l'escàndol com a cura de la hipocresia social, o els ja habituals "détournements" que Brehm realitza a partir de materials pornogràfics exòtics; totes aquestes obres verifiquen la substitució del sistema de representació característic de la pornografia industrial, per la multiplicitat de sistemes de representació pròpia d'una visió polimòrfica de la sexualitat.

NOTA: Les sessions dels dies 25 i 26 de gener han patit un canvi d'última hora: El Trio Arbó serà substituït pels següents interprets: Duncan Gifford (piano), Benjamin Kreith (violí) i Mayte García Atienza (violoncel)

1a Part

Stan Brakhage, *Sexual Meditations: Motel*, 1970, 6'

Motel és per mi un dels films més transcendentalment bonics, un d'aquells anhelats la veritable forma dels quals suggereix idees entorn a la renovació imaginativa de la percepció sobre la natura imaginativa de tota experiència. En efecte, fins i tot es pot dir que la imaginació, o tal vegada certes nocions sobre la imaginació que l'acte sexual suggereix a Brakhage, és el tema del film.

Fred Camper, "Sexual Meditation 1": Motel, A film by Stan Brakhage", a *Film Culture*

Stan Brakhage, *Sexual Meditations: Office Suite*, 1972, 3'

Aquest film parteix de l'observació durant alguns anys de l'energia sexual que carrega el món dels negocis i les qualitats de l'entorn sumptuos que aquesta energia produeix amb freqüència. És un dels films més perfectes que he pogut realitzar.

Stan Brakhage

Stan Brakhage, *Sexual Meditations: Open Field*, 1973, 6'

A *Open Field*, tota la temàtica masturbatoria de las "Sexual Meditations" precedents, torna al seu origen en els somnis de pubertat. *Open Field* és al cervell, naturalment, i sobreviu com un ordit d'arbres, herbes, aigües i cossos suspesos, flotant a la fi de la infantesa. Aquest escenari, il·luminat tant pel sol i com per la lluna, és perseguit per l'obsessió de l'adult obsessionat.

Stan Brakhage

Carolee Schneemann, *Fuses*, 1964-1967, 22'

Fuses és, en certa mesura, una resposta al film *Loving* de Brakhage, en el que apareixiem Jim i jo. Brakhage va fer *Loving* per la seva fascinació per la sensibilitat i vitalitat eròtica que hi havia entre Jim i jo. Per a ell era molt important veure i tenir cura. Però em va semblar que el film fracassava en la captació del nostre erotisme central, i jo volia fer-ho bé.

Scott MacDonald, entrevista amb Carolee Schneemann, a *A Critical Cinema*, pàg. 142

Durant un cert temps, *Fuses*, la interpretació de Schneemann de la seva relació sexual amb el compositor James Tenney, va ser considerat un dels films més escandalosos dins del cinema independent. A començaments dels anys 60 l'obertura eròtica de Schneemann anava força més enllà dels límits del gust acceptat pel públic, per la qual cosa el film va ser titllat de pornogràfic. Avui, la sexualitat del film és de tot menys sorprenent, fins i tot per aquells que havien vist alguns dels films o vídeos "hard-core" que van proliferar a partir dels inicis del anys 70, el desig de Schneemann de responsabilitzar-se de la seva imatge

en aparèixer al film podia semblar poc comú. La importància de *Fuses*, no obstant, no seria tant la seva habilitat per escandalitzar com la seva presentació d'una sexualitat normal, sana, entre amants reals, per mitjà de la qual podem estimar la mescla de voyeurisme i puritanisme característica de la dramatització de la sexualitat en el cinema comercial i de les fantasies dirigides a l'home representades en la major part de la pornografia. A *Fuses* es veu clar que el sexe pot ser i hauria de ser, una exploració física i psíquica complexa entre amants dins d'un entorn determinat, més que unes sèries de rituals executats per a un espectador real (o imaginari), tant la decisió de Schneemann d'"interpretar" el material original per mitjà de la pintura, el ratllat i el collage del cel·luloide, com al seu rebuig d'estructurar el film amb cares a administrar la necessitat de l'audiència cinematogràfica convencional d'un clímax experimentat per un altre.

Scott MacDonald, *A Critical Cinema*, pàg. 135

Barbara Hammer, *Dyketactics*, 1974, 4'

Tota la meua obra intenta revelar, mostrar, expressar, descobrir allò que mai s'havia vist anteriorment. (...) Treballar i expressar-me com artista lesbiana al món de l'art dominant i dirigir-me com artista d'avantguarda a una audiència gai i lesbiana és un acte polític. La meua presència i la meua veu es dirigeixen a aquestes dues formes d'homofòbia, així com a la necessitat d'exploració d'un nou imaginari per part d'aquesta comunitat emergent.

Barbara Hammer

A la primera part del film les imatges són variades i es succeeixen ràpidament, mentre presenta els personatges. A la segona meitat s'alesteix; i de sobte em trobo mantenint l'alè mentre observo les imatges de l'acte sexual captades d'una manera artística i sensual.

Elizabeth Lay, *Plexus*

Ernst Schmidt jr, *Kunst und Revolution*, 1968, 2'

Accionistes: Günter Brus, Otto Muehl, Peter Weibel, Oswald Wiener, un masoquista no identificat.

Documental experimental sobre el cèlebre happening de 1968 a la Universitat de Viena, que va acabar amb l'arrest dels "capitosts" Brus, Muehl i Wiene, després d'una llarga persecució per part dels mitjans de comunicació nacionals; la justícia els va condemnar a unes severes sentències, a conseqüència de les quals Brus i Muehl es van veure obligats a abandonar Àustria. El material original apareix combinat amb seqüències de la "MaterialAktion nº 54" d'Otto Muehl i d'un film sobre la cria de gossos.

Ernst Schmidt jr.

2a Part

Kurt Kren, 6/64 Mama und Papa, 1964, 3' 57"

Aquest és el primer film "accionista" de Kren. Es diu que Muehl va empal·lidir durant la seva estrena.

Kren va fer vuit films basats en les "aktionen" de Muehl i Brus. Lluny de ser documentals aquest films reprenen la imatge material de les "materialaktionen" i la transformen en l'"aktion" completament distinta, independent dels films mateixos. El film actua d'acord amb les "materialaktionen", com investigacions equiparades. Mentre que les "materialaktionen" de Muehl i Brus eren determinades per un espai i un temps específics, recollint la seva força i significat de les situacions immediates de les seves representacions, les respostes eren formalitzades en temps filmic i distanciades en espai i temps per mitjà de les representacions (projeccions filmiques).

El mètode de treball de Kren prefereix recollir l'estructura material del medi filmic per concedir el que serà la imatge material. El film de tres minuts 6/64, basat en la materialaktion Mama und Papa de Otto Muehl, està construït a partir de curts plans (menys d'un segon, de vegades tan sols uns quants fotogrames), reunits d'acord a una "partitura" prefixada. Les imatges, carregades emocionalment, de cossos nus empastifats amb diversos líquids, que participen en una ampla varietat d'actes perversos i contorsions, tenen el seu contrapunt en la seva repetició ràpida i regular dins d'uns esquemes de muntatge de precisió matemàtica. Això produeix una tensió irresistible al film resultant.

David Levi-Strauss, "Notes on Kren: Cutting Through Structural Materialism or, 'Sorry. It had to be done'", a *Cinematograph I*, San Francisco 1985

Kurt Kren, 7/64 Leda und der Schwan, 1964, 2'56"

Basat en un happening de Muehl. De nou reapareix el recurs quasi convulsiu de la juxtaposició. Però els gestos capturats assumeixen una més gran sensibilitat eròtica. Si bé l'"acció" mateixa era essencialment una destrucció gradual de l'eroticisme.

Stephen Dwoskin, Film Is

Kurt Kren, 10/65 Selbstverstümmelung, 1965, 5' 19"

10/65 *Selbstverstümmelung* mostra una acció de Günter Brus, en la qual emfatitza el drama surrealista d'autodestrucció simbòlica que Kren va extreure de l'acció de Brus, escalonant cada gest de manera que s'obté una revelació tensa, iconoclasta d'un home cobert de guix blanc ajagut i rodejat de fulles d'afaitar i d'un grup d'instruments que semblen extrems d'un quiròfan. Les fulles, tisores i escarpels s'introdueixen gradualment al seu cos en una autooperació ritual.

Stephen Dwoskin a *Film Is*

Valie Export, Mann & Frau & Animal, 1970-73, 10'

En lloc de la sagrada trinitat: pare, fill i esperit sant; en lloc de la trinitat profana: mare, família, estat; en lloc de la trinitat social: pare, mare, fill, el film tracta la trilogia real en tres seccions. Allò que uneix l'home i la dona (segur que no únicament, però es troba ocult) és la història de la naturalesa.

Valie Export

A, *Man & Frau & Animal*, Export ens mostra els seus genitals i es masturba fins arribar a l'orgasme, servint-se d'un raig d'aigua (...). Per Export, l'alliberament femení no es podria concebre sense l'alliberament del cos femení de les constriccions hipòcrites sexuals i artístiques de la seva representació convencional.

Scott Mac Donald, *A Critical Cinema 3*, pàg. 254

Els primers films de Valie Export ens causen la sensació que van ser motivats pel desig i la necessitat de la seva autora d'investigar la seva pròpia subjectivitat, fent que l'audiència sigui una part necessària de la transferència i de la polèmica. *Mann & Frau & Animal* mostra una dona que busca el seu propi plaer, tot el film és una mena de declaració i afirmació de la sexualitat femenina i de la seva independència dels valors i plaers masculins.

Reflexionant al voltant de la meua etiqueta d'aquest film com a "molt eròtic", em vaig adonar que com a espectadora experimentava una sexualitat propera a la dels nens –motivada per la curiositat, cert plaer prosaic en mirar, si bé exempt de fantasia -. El film s'oposa totalment a l'experiència de la pornografia habitual, que està investida d'eroticisme gairebé exclusivament mitjançant la seva simbolització del poder.

Joanna Kiernan

Kerstin Cmelka, Mit Mir, 2000, 3'

Una dona estirada al llit. El seu doble, que es troba al seu costat, es gira lentament per acariciar-la, petonejar-la i llepar-la, abans que es fonguin en una abraçada i s'enfosqueixi l'ambient.

Un estudi senzill, una ambientació simple, amb una falsa fondària: la dona és interpretada per la pròpia cineasta, que, com en d'altres dels seus treballs, ha clonat els seus fantasmals actors mitjançant una doble exposició. *Mit Mir*, film mut i rodat en 16 mm, ens recorda les primeres obres cinematogràfiques i les primeres imatges il·lusòries, i no tant sols per aquest efecte especial. El vell estil, els colors enfosquits, els moviments espasmòdics, la lleugera exageració dels gestos i la quasi transparència dels cossos, tot junt crea una atmosfera, fins a cert punt, somnàmbula i secreta. El "motiu doppelgänger" –que està estretament lligat a l'experiència sobrenatural- contribueix també a transmetre aquesta sensació. Al mateix temps, les imatges també ofereixen una sensació d'absència. El períodes de temps que es superposen a sobre de la banda filmica, com a resultat de la tècnica empleada, són clarament visibles. L'espai assumeix una presència dual. L'acció deixa rastres fugaçs, com si es tractés d'un somni amb els ulls oberts, al qual retorna secretament allò que ens és familiar.

Isabella Reicher

Mara Mattuschka, Es hat mir sehr gefreut, 1987, 2'

I el nostre àncià Emperador va dir: "Gràcies, ha estat molt amable, ha estat un plaer"

M. M.

Gairebé tots els films de Mattuschka giren entorn de l'escriptura i el llenguatge, i en ella això significa un atac dels sistemes de signes del llenguatge. Per regla general apareix crípticament o, en tot cas, no és necessàriament tan obvi com la manera en què Mattuschka acostuma involucrar el cos humà, és a dir, el seu propi cos com el personatge de Mimi Minus, la sensualitat de la qual senyala l'expressió última de les antítesis de la naturalesa abstracta del llenguatge. Existeixen pocs plans en els seus films que no la incloguin i, en aquest cas, les imatges solen referir-se amb freqüència a la pròpia fisicitat. *Es hat mir sehr gefreut* consta de catorze seqüències. Davant d'un entorn paisatgístic que queda borrós, Mimi Minus, en un primer pla, estén una gran tovallola, s'ajau, es llepa els dits, estira les cames, es posa la mà damunt el pubis i es comença a masturbar. En set ràpides seqüències, la càmera s'allunya. Mimi Minus es va allunyant fins quedar reduïda a la mida d'un punt, per desaparèixer finalment en el violent contrast del film, mentre el crit de l'orgasme sembla repetir-se gràcies a un dispositiu electrònic. L'última seqüència ens torna a presentar el seu cap; la Mimi sembla esgotada i el seu maquillatge s'ha estès. Una veu en off diu: "Gràcies, ha estat un plaer". Aquestes paraules apareixen en una inserció de text, mentre les lletres oscil·len.

SixpackFilm (ed), *Austrian Avantgarde Cinema, 1955-1993*, Viena 1994

Dietmar Brehm, Blicklust, 1992, 18'

Tant *Blicklust* com *Party* formen part de la sèrie de sis films *Schwarzer Garten* (1987/1999) de la qual ja em pogut veure *Macumba* (1995) i *Korridor* (1998) a altres sessions d'Imatges contra Direcció.

I.C.D.

Si bé els sis films funcionen perfectament com obres independents, sempre vaig tenir la sensació de filmar una única obra. La font d'inspiració va ser molta de la literatura romàntica històrica que havia llegit. D'ella sorgeix la motivació, l'obscur tractament sexual dels retrats corporals a la "pumping screen" - imatges en blanc i negre parpellejants i deteriorades-. Finalment, tots som cadàvers vivents i molt aviat serem morts de nou.

Dietmar Brehm

De vegades em pregunto quina mena de films faig. Crec que son films de terror. Realment, faig films d'horror?

Dietmar Brehm

L'any 1991 vaig rebre un film en S8, sense dades i molt deteriorat, de porno sadomasoquista, en el qual apareixia una dona lligada de varies maneres. No em vaig poder resistir. Recordava que disposava de material filmic de tema quirúrgic, i vaig mesclar, confrontant-los, a la dona lligada i aquest material, així com 2/3 d'un calaix de found footage, fins que vaig acabar *Blicklust*.

Els films de "pumping screen" *The Murder Mystery* i *Blicklust* son els primers d'una sèrie amb un pla de sis parts que gira al voltant de la sexualitat + violència, que possiblement aplegaré amb el títol de Dietmar Brehm Horror. Bàsicament, en aquesta sèrie mostro allò que he vist sempre a la televisió. El monitor de televisió és una de les meves fonts favorites. M'agrada mirar-la sense só i amb d'altres manipulacions. Observo amb inquietud els cossos jacents reals i falsos, sempre son en ella. Senzillament m'he acostumat al fet de que la televisió és una bomba de cadàvers. En realitat, prefereixo la realitat filtrada a l'actualitat, la distància a la proximitat. En aquest moment, Iugoslàvia i Somàlia produeixen una muntanya de cadàvers. D'acord amb el programa previst. El nostre planeta és un planeta de destrucció. La bala vola sense fer contacte al voltant de l'àrea de l'inexplicable + a vegades tinc la sensació de que tot forma part d'un procés de descomposició de cossos vius + sospito que totes les estructures de la societat, a l'igual que el seu funcionament, son malalties mentals legalitzades. Tot podria funcionar de forma diferent.

Dietmar Brehm

Dietmar Brehm, Party, 1995, 18'

A vegades filmo tant que acaba semblant que els actors formin part dels morts. La construcció del film de found footage *Party* parteix de materials russos, japonesos, americans i meus, dins d'una matriu en la qual apareixen parts corporals funcionals i no funcionals com lubricant òptic d'un laberint d'ombres, mentre escoltem de forma simultània a algú afaitant-se.

Dietmar Brehm

Dietmar Brehm, Zentrale, 2. Version, 2002, 9'

L'últim film de Brehm que es serveix de material pornogràfic.

Horizons

